

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 540/2016-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. decembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka, sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ] zastúpeného advokátom JUDr. Martinom Olosom, K. Kašjaka 1, Rajecké Teplice, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 19 C 71/2014 zo 4. decembra 2015 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6 Co 162/2016 z 30. mája 2016, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci zaručené čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6 Co 162/2016 z 30. mája 2016 p o r u š e n é b o l o .

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6 Co 162/2016 z 30. mája 2016 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 537,62 € (slovom päťstotridsaťsedem eur a šesťdesiatdva centov) na účet jeho advokáta JUDr. Martina Olosa, Karola Kašjaka 1, Rajecké Teplice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti [REDAKOVANÉ] vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 540/2016-9 zo 14. septembra 2016 prijal na ďalšie konanie sťažnosť Ľubomíra [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), doručení ústavnému súdu 16. augusta 2016, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci zaručeného čl. 46 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 19 C 71/2014 zo 4. decembra 2015 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co 162/2016 z 30. mája 2016 (ďalej aj „rozsudok krajského súdu“).

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol v procesnom postavení žalobcu účastníkom konania o náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“), ktorá mala vzniknúť následkom vzniknutých trov právneho zastupovania sťažovateľa v proti nemu vedenom trestnom

konaní. Okresný súd svojím rozsudkom zo 4. decembra 2015 žalobu sťažovateľa zamietol a krajský súd svojím rozsudkom z 30. mája 2016 rozsudok okresného súdu potvrdil.

3. Podľa názoru sťažovateľa konajúce súdy nevysvetlili, prečo štát za žalovanú škodu nezodpovedá, pričom ich závery sú nesprávne, svojvoľné a ústavne neudržateľné. Poukazuje na objektívnu povahu zodpovednosti štátu za škodu (t. j. bez ohľadu na zavinenie), ktorej sa štát nemôže zbaviť, a na ustálené názory súdnej praxe, podľa ktorej *„právoplatné oslobodenie obvineného spod obžaloby v trestnom konaní bez ďalšieho zakladá dôvod založený na tom, že došlo tak k zrušeniu uznesenia o začatí trestného konania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť“*. Vo vzťahu k napadnutým rozsudkom odmieta ich záver, že k začatiu trestného konania mal prispieť svojimi nevhodnými vyjadreniami. Opisuje priebeh a dôvody trestného stíhania proti svojej osobe, najmä že pred vznesením obvinenia orgány činné v trestnom konaní nevypočuli nestranné osoby a ani pri tom predchádzajúcej domovej prehliadke nič relevantné nenašli. Následne ani prokurátor *„neakceptoval môj návrh na zastavenie trestného stíhania po skončení vyšetrovania, ignoroval všetky dôkazy zadovážené v prípravnom konaní (vyšetrovaní) a na moju osobu podal na súd zjavne nedôvodnú obžalobu, čo však samozrejme vyústilo do oslobodzovacieho rozsudku, nakoľko sám prokurátor pod ťarchou dôkazov nakoniec sám bol nútený ustúpiť od obžaloby, nakoľko dôkazná situácia bola neúnosná. Išlo o kriminalizáciu mojej osoby a celé súdne konanie bolo viac ako nadbytočné. Ja nezodpovedám za kvalitu práce prokuratúry, za tú zodpovedá dozorujúci prokurátor. Podstatou celej veci bolo to, že polícia začala vyšetrovanie v tzv. veľkom štýle a nechcela si pripustiť, že úplne zbytočne začali rozsiahle vyšetrovanie, a tvrdošijne tak napriek rôznym dôkazom trvali na mojom postihu za neexistujúce skutky.“*. Sťažovateľ tiež uvádza, že konajúce súdy opomenuli skutočnosť, že uznesenie o vznesení obvinenia je vykonateľné vždy ihneď po jeho doručení bez ohľadu na podanie sťažnosti, z čoho odvodzuje, že sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia nie je účinným opravným prostriedkom, ktorého podanie by zamedzilo ďalším úkonom trestného konania. Sťažovateľ tvrdí, že okresný súd a krajský súd *„svojimi rozhodnutiami porušili esenciálne hmotnoprávne zásady zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánom štátu jeho občanovi a ich postup je z ústavného hľadiska (v demokratickej právnej spoločnosti) absolútne neudržateľný“*.

4. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ]... na súdnu na inú právnu ochranu zaručené podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy..., základné právo na spravodlivý súdny proces zaručené podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru..., základné právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím... podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy... rozsudkom Okresného súdu Bratislava I. sp. zn. 19C 71/2014 zo dňa 04.12.2015 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6Co 162/2016 zo dňa 30.05.2016 porušené bolo.

2. Rozsudok Okresného súdu Bratislava I. sp. zn. 19C 71/2014 zo dňa 04.12.2015 a rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6Co 162/2016 zo dňa 30.05.2016 sa zrušuje a vec sa vracia Okresného súdu Bratislava I. na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Bratislava I. a Krajský súd v Bratislave sú povinní spoločne a nerozdielne uhradiť sťažovateľovi [REDAKOVANÉ]... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu trovy konania vo výške 363,79 EUR...“

II.

5. Krajský súd vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr. 3518/16 z 13. októbra 2016 vychádzal z vyjadrenia predsedu senátu krajského súdu, ktorý vo veci rozhodoval, a pritom zotrval na všetkých právnych záveroch formulovaných v odôvodnení napádaného rozsudku krajského súdu z 30. mája 2016. Z obsahu vyjadrenia vyplýva, že krajský súd sa napriek ústavnej sťažnosti so stanoviskom predsedu senátu krajského súdu, ktorý vo veci rozhodoval, stotožnil, citujúc v podstatnom právne závery uvedené na strane 4 odôvodnenia rozsudku krajského súdu.

6. Podpredseda okresného súdu, poverený zastupovaním predsedu okresného súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr. 3632/2016 zo 6. októbra 2016 uviedol, že mu neprináleží zasahovať do rozhodovacej činnosti zákonného sudcu o tom-ktorom konaní ani zaujímať svoj právny názor k veci a usmerňovať zákonného sudcu, akým spôsobom má v konaní postupovať, a teda ani posudzovať zákonnosť súdom vyhláseného rozsudku. K svojmu vyjadreniu preto pripojil stanovisko sudkyne [REDAKOVANÉ] konajúcej vo veci,

ktorá uviedla, že vo veci „bolo rozhodnuté v súlade so zisteným skutkovým stavom, ktorý bol v odôvodnení rozhodnutia jasne a zrozumiteľne popísaný, obdobne tak boli v odôvodnení rozsudku jasne označené úvahy, akými sa súd pri hodnotení dôkazov riadil a ako vec právne posúdil (§ 157 ods. 2 O. s. p.).

Mám za to, že ústavnou sťažnosťou napádané rozhodnutie Okresného súdu Bratislava I, sp. zn. 19C 71/2014 zo dňa 04.12.2015 zodpovedá zásadám zákonnosti a spravodlivosti, t. j. požiadavkám kladeným na právny štát.“

7. Sťažovateľ vo svojej replike z 28. októbra 2010 označil vyjadrenie okresného súdu a krajského súdu za nedôvodné a nedostatočne argumentačne vysvetlené. Uviedol, že svedkovia, ktorí v priebehu trestného konania zmenili výpovede, nie sú trestne stíhaní pre trestné činy krivého obvinenia a krivej výpovede, hoci on mal byť stíhaný „iniciatívne“ a v konaní, kde mu hrozil „vysoký nepodmienečný trest odňatia slobody. Okresný súd a krajský súd plne opomenuli, že zákon č. 514/2003 Z. z. zakladá objektívnu zodpovednosť štátu (bez ohľadu na zavinenie), ktorej sa štát nemôže zbaviť (bez liberačných dôvodov). Štátne orgány majú silné a donucovacie právomoci a súčasne i právnu zodpovednosť za svoj postup. Neposudzuje sa teda správnosť rozhodnutia jeho orgánu z hľadiska, či pri rozhodovaní porušil právnu povinnosť a škodu zaviniť. Rozhodujúcim kritériom zákonnosti konania vedeného orgánom verejnej moci je výsledok tohto konania.

Obvinenie mi bolo vznesené pre zločin vydierania a prečin nebezpečného vyhrážania, t.j. pre viac skutkov, čo súdy plne opomenuli uviesť. Ani jeden skutok mi nebol pritom preukázaný. Okresný súd vytrhol z kontextu jeden skutok, pričom akékoľvek moje vyjadrenia pred začatím trestného stíhania ani nemohli byť ex lege následne použité v trestnom konaní, nakoľko sú podľa Trestného poriadku procesné absolútne nepoužiteľné.

OČTK podané trestné oznámenie nepreverili štandardne, ale iba z jedného zdroja – oznamovateľa [REDAKOVANÉ] a jeho kamarátov [REDAKOVANÉ]. Žiadne iné nestranné osoby vyšetrovateľ pred vznesením obvinenia nevy počul, pričom tak rozhodne mohol a mal urobiť, ale neurobil tak. Vyšetrovateľ napriek neexistencii relevantných dôkazov a nulovej vierohodnosti oznamovateľa, ktorý bol viackrát stíhaný a odsúdený, mi vzniesol obvinenie, a to dokonca napriek tomu, že ani pri predchádzajúcej domovej prehliadke nič relevantné polícia nenašla, ani žiadne zbrane, čo okresný a krajský súd taktiež plne opomenuli uviesť.

Dozorujúci prokurátor ako i súd prvého stupňa ďalej opomenuli, že pri výsluchu vo väzbe (poškodený bol väzobne stíhaný) sám poškodený [REDAKOVANÉ] ma fyzicky a slovné napadol, o čom vyšetrovateľ i spísal úradný záznam do spisu. V neposlednom rade ako dôchodca s nepriaznivým zdravotným stavom som bol starší o vyše 30 rokov od poškodeného a fyzicky slabší. t.j. údajné vydieranie z mojej strany už od počiatku vyznievalo viac ako komicky.

Okresný a krajský súd svojimi rozhodnutiami porušili esenciálne hmotnoprávne zásady zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánom štátu jeho občanovi a ich postup je z ústavného hľadiska (v demokratickej právnej spoločnosti) absolútne neudržateľný. Podľa argumentácie okresného a krajského súdu som tak iba objektom práva a som povinný na vlastné náklady znášať všetky dôsledky trestného stíhania vedeného navyše na základe krivého obvinenia.

Argumentácia judikátom v konaní II. ÚS 163/2013 neobstoí, ide o úplne odlišný skutkový stav (sťažovateľ požadoval ušlý zisk, ktorý nepreukázal, navyše bol stíhaný väzobne pričom z titulu väzobného stíhania nárok na náhradu škody neuplatnil).“.

8. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s obsahom sťažnosti, vyjadrením krajského súdu z 13. októbra 2016, vyjadrením okresného súdu zo 17. októbra 2016, nadväzujúceho stanoviska sťažovateľa, ako aj obsahom napadnutých rozsudkov a vyžiadaného spisu okresného súdu dospel k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

9. Pri skúmaní sťažovateľom namietaného porušenia práv zaručených čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru sa ústavný súd sústredil na obsah napadnutého rozsudku krajského súdu, ako aj na obsah rozsudku okresného súdu, ktoré je nevyhnutné posudzovať s prihliadnutím na § 387 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) spoločne. Okresný súd v rozsudku zo 4. decembra 2015 po uvedení znenia

príslušných ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z. a Občianskeho zákonníka vo svojich právnych záveroch uviedol:

«Z výsledkov vykonaného dokazovania je zrejmé, že navrhovateľ bol v trestnom konaní vedenom pred Okresným súdom Žilina sp. zn. 22T 5/2011 úspešný, keďže v konečnom dôsledku bol právoplatne spod obžaloby, teda skutkov, ktoré sa mu kládli za vinu, oslobodený. Žiadne z rozhodnutí vydaných v rámci uvedeného trestného konania v prípravnom konaní však nebolo zrušené pre jeho nezákonnosť, obdobne ani v konaní pred súdom nedošlo k zrušeniu právoplatného súdneho rozhodnutia pre nezákonnosť. K oslobodeniu navrhovateľa prispela tá okolnosť, že prokurátor spod obžaloby ustúpil, a to z dôvodu, že v konaní pred súdom /po podám obžaloby/ svedkyňa [REDAKOVANÉ] zmenila výpoveď na hlavnom pojednávaní oproti jej výpovede v prípravnom konaní, obdobne tak tvrdili svedkovia [REDAKOVANÉ]. Vzhľadom k tomu, že svedkyňa [REDAKOVANÉ] mala byť podľa vyjadrenia poškodeného priamou svedkyňou skutku uvádzaného v bode 1/ obžaloby, svoje tvrdenia z prípravného konania označila na hlavnom pojednávaní za nepravdivé, neexistoval žiaden dôkaz, ktorý by potvrdzoval poškodeného uvádzanú verziu incidentu. Obdobne tomu tak bolo aj pri bode 2/ obžaloby /čl.268,269 pripojeného súdneho spisu 22T 5/2011/.

Extenzívny výkladom zákona č. 514/2003 Z.z. bol síce judikatúrou prijatý záver, že z pohľadu nároku na náhradu škody má rovnaký význam ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť aj zastavenie trestného stíhania, resp. oslobodenie spod obžaloby, ako to bolo v tomto prejednávacom prípade, avšak uvedený záver nemôže byť prijímaný absolútne a bezvýhradne. Za nezákonné nemôže byť automaticky považované každé začatie trestného stíhania, resp. každé vznesenie obvinenia, ktoré neviedlo k právoplatnému odsúdeniu obvineného, resp. obžalovaného, bez posúdenia a zohľadnenia osobitostí trestného prípadu.

V prejednávacom prípade konajúci súd dospel na základe obsahu pripojeného vyšetrovacieho spisu OR PZ Žilina ČVS:ORP-1372/0VK-ZA-2009, že na vydanie navrhovateľom napádaného uznesenia o vznesení obvinenia orgánmi činnými v trestnom konaní voči navrhovateľovi boli v čase jeho vydania splnené všetky zákonné predpoklady, z ktorého dôvodu neboli príslušnou prokuratúrou zrušené v konaní o sťažnosti. V čase vydania tohto uznesenia o vznesení obvinenia existovala z doposiaľ v trestnom konaní

vykonaného dokazovania, a to výpoveďou poškodeného, svedkov, ako aj z obsahu samotnej vyššie citovanej výpovede navrhovateľa ako podozrivého („mám na ruke samopal a 500 nábojov za 30.000,- Sk“, „tak som mu zo srandy povedal, že ak nevyplatí tú sumu teda tých 5,6 mil. Sk [REDACTED], tak že to nebude ani jeho ani [REDACTED], že tam dám 4 granáty, do každého rohu a zrovnám to zo zemou“) pravdepodobnosť o spáchaní tam definovaných skutkov navrhovateľom, ktorá sa nepotvrdila práve zmenou výpovede priamej svedkyne [REDACTED] na hlavnom pojednávaní. V tejto súvislosti súd plne odkazuje na Nález Ústavného súdu SR sp. zn. II ÚS 163/2013-50 zo dňa 13.11.2013, ktorý je potrebné analogicky použiť aj v tomto prípade. V označenom rozhodnutí ústavný súd vyslovil, že „vydanie uznesenia o vznesení obvinenia nemožno bez ďalšieho považovať za nezákonné, resp. odporujúce zákonu, iba z dôvodu, že v čase jeho vydania existujúca pravdepodobnosť o spáchaní určitého skutku konkrétnou osobou sa neskôr z rôznych dôvodov nepotvrdila“. Rozhodnutia, na ktoré v odôvodnení svojej žaloby odkazoval navrhovateľ vo svoj prospech nie sú pre súd záväzné, najmä pokiaľ už boli prekonané aktuálnou judikatúrou.

Navrhovateľ tiež nesplnil zákonnú podmienku definovanú v § 6 ods. (2) zákona č. 514/2003 Z.z., ktorej splnenie je predpokladom na úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody, a podľa ktorého právo podľa odseku 1 možno priznať iba vtedy, ak poškodený podal proti nezákonnému rozhodnutiu riadny opravný prostriedok podľa osobitných predpisov. Splnenie tejto podmienky sa nevyžaduje, ak ide o prípady hodné osobitného zreteľa. Z obsahu vyššie citovaného vyšetrovacieho spisu jasne vyplýva, že sťažnosť podaná obhajcom navrhovateľa proti uzneseniu o vznesení obvinenia nie je možné považovať za podanie riadneho opravného prostriedku tak ako to predpokladá § 6 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z., nakoľko tento bol podaný po uplynutí zákonnej lehoty troch dní. Z uvedeného dôvodu sa s odkazom na § 192 TP sťažnosť už meritorne prokuratúrou nepreskúmavala a podľa § 193 ods. 1 písm. b) TP sa zamietla ako podaná oneskorene. Prípád hodný osobitného zreteľa v prejednávacom prípade zistený nebol.

V neposlednom rade to bolo aj navrhovateľ, ktorý svojim konaním prispel k začatiu trestného stíhania, konkrétne svojim nevhodnými už citovanými vyjadreniami, ktoré neskôr v rámci svojej výpovede označil ako žart („mám na ruke samopal a 500 nábojov za 30.000,- Sk“, „tak som mu zo srandy povedal, že ak nevyplatí tú sumu teda tých 5,6 mil. Sk [REDACTED], tak že to nebude ani jeho, ani [REDACTED], že tam dám 4 granáty, do každého

rohu a zrovnám to zo zemou“). Pokiaľ totiž navrhovateľ mal relevantnú pohľadávku voči poškodenému [REDAKOVANÉ] túto si mal zabezpečiť zmluvne a vymáhať si ju súdnou cestou zákonným spôsobom, nie však prostredníctvom granátov a samopalu s 500 nábojmi. Za daného skutkového by teda náhrada škody, aj za predpokladu splnenia zákonných podmienok navrhovateľom, bola podľa názoru súdu, v rozpore s dobrými mravmi, ktorých zohľadnenie dovoľuje súdu rozhodovať *praeter legem* alebo dokonca až *contra legem*.

Zohľadniac vyššie uvedené súd vo veci samej rozhodol spôsobom uvedeným v prvej výrokovej vete tohto rozhodnutia a žalobu zamietol.»

10. Krajský súd vo svojom potvrdzujúcom rozsudku po tom, ako opísal obsah a nosné dôvody rozsudku okresného súdu, ako aj obsah odvolania sťažovateľa proti nemu, konštatoval, že odvolanie nie je dôvodné a vo svojich záveroch uviedol:

«Je ustálenou súdnou praxou, že podľa zákona č. 58/1969 Zb., resp. podľa zák. č. 514/2003 Z. z. zodpovedá štát i za škodu, ktorá bola spôsobená začatím (vedením) konania, ktoré neskončilo právoplatným odsudzujúcim rozsudkom. Keďže zák. č. 58/1969 Zb., resp. zák. č. 514/2003 Z. z. tento nárok výslovne neupravuje, vychádza sa z analogického použitia najbližšej úpravy, ktorou je úprava zodpovednosti za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, i keď rozhodnutie, ktorým bolo trestné konanie začaté, nebolo pre nezákonnosť zrušené. Neposudzuje sa tu správnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní (nejde o nesprávny úradný postup), ale rozhodujúci je výsledok trestného konania. Zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu totiž zodpovedá, aby každá majetková ujma spôsobená nezákonným zásahom štátu proti občanovi bola odčinená (viď rozsudok Najvyššieho soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 4705/2007 z 28. 1. 2010). K rovnakému záveru dospel aj Najvyšší súd SR, ktorý v uznesení sp. zn. 4 M Cdo 15/2009 uviedol: „Pri posudzovaní nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia, zastavenie trestného stíhania, ak k takémuto rozhodnutiu došlo preto, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným, má rovnaké dôsledky, ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť.“

V prejednávanej veci Okresný súd v Žiline rozsudkom z 24.7.2012 č. k. 22T/5/2011 žalobcu oslobodil spod obžaloby z dôvodu, že prokurátor na hlavnom pojednávaní v celom

rozsahu ustúpil od obžaloby. Dôvodom tohto postupu prokurátora bolo to, že kľúčová svedkyňa na hlavnom pojednávaní zmenila svoju výpoveď z prípravného konania. Žalobca bol teda spod obžaloby oslobodený z dôvodu, že sa nenaplnil predpoklad o tom, že spáchal trestné činy, ktoré mu boli v obžalobe kladené za vinu. Oslobodením spod obžaloby zanikli účinky uznesenia o začatí trestného stíhania a uznesenia o vznesení obvinenia a zrušenie týchto rozhodnutí sa z tohto dôvodu stalo bezpredmetným (nadbytočným). Inými slovami, oslobodenie žalobcu spod obžaloby má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a o vznesení obvinenia. Na tomto závere nič nemení ani skutočnosť, že sťažnosť žalobcu proti uzneseniu o vznesení obvinenia prokurátor zamietol ako oneskorene podanú. Nemožno preto súhlasiť so záverom súdu prvého stupňa, že nebola splnená podmienka vzniku nároku na náhradu škody uvedená v ust. § 6 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z.z. Ako je to uvedené vyššie, aj keby žalobca nepodal sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia, jeho oslobodenie spod obžaloby má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia.

Napriek tomu je odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa toho názoru, že žaloba nie je dôvodná. Výsledky prípravného konania totiž odôvodňovali záver, že žalobca spáchal skutky, ktoré mu boli v obžalobe kladené za vinu, keď ho pokiaľ ide o bod 1/ obžaloby usvedčovala najmä svedkyňa [REDAKOVANÉ] (viď jej výpovede na č.l. 50, 52-54 vyšetrovacieho spisu). Tá však na hlavnom pojednávaní vypovedala, že v prípravnom konaní klamala. Pokiaľ ide o bod 2/ obžaloby, žalobcu usvedčovali v prípravnom konaní svedkovia [REDAKOVANÉ], ktorí však na hlavnom pojednávaní výpovede zmenili. Odvolací súd je preto zhodne so súdom prvého stupňa toho názoru, že vzhľadom na tieto skutočnosti uznesenie o vznesení obvinenia nie je možné považovať za nezákonné, resp. odporujúce zákonu. Odvolací súd v tomto ohľade poukazuje na str. 7 posledný odsek odôvodnenia napadnutého rozsudku a stotožňuje sa predovšetkým so záverom súdu prvého stupňa, že za nezákonné nemôže byť automaticky považované každé začatie trestného stíhania, resp. každé vznesenie obvinenia, ktoré nevedlo k právoplatnému odsúdeniu obvineného, resp. obžalovaného, bez posúdenia a zohľadnenia osobitostí konkrétnej trestnej veci.

Z toho vyplýva, že napadnutý rozsudok je vecne správny a preto ho odvolací súd potvrdil podľa § 219 ods. 1 O. s. p.»

IV.

11. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

14. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

15. Podľa čl. 46 ods. 3 ústavy má každý právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

16. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo... prejednaná nezávislým a nestranným súdom..., ktorý rozhodne o jeho občianskych právach a záväzkoch.

17. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu

zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

18. Článok 6 ods. 1 dohovoru každému zaručuje právo podať žalobu o uplatnenie svojich občianskych práv a záväzkov na súd. Takto interpretovaný článok zahŕňa právo na súd, do ktorého patrí právo na prístup k súdu. K nemu sa pridávajú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu a zloženie súdu a vedenie konania. To všetko v súhrne zakladá právo na spravodlivé prejednanie veci [rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 21. 2. 1975, séria A, č. 18, s. 18, § 36]. Právo na spravodlivé prejednanie veci zahŕňa v sebe princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a iné požiadavky spravodlivého procesu (III. ÚS 199/08).

19. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka konania na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Judikatúra ESLP nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide

o argument, ktorý je pre rozhodnutie kľúčový, vyžaduje sa osobitná odpoveď práve na tento argument (Georgiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998).

20. Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy je vyjadrením základného práva domáhať sa súdnej ochrany. Tento článok ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu vrátane základného práva zaručeného čl. 46 ods. 3 ústavy. V zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy sa možno domáhať práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú, pričom však v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou, a súčasne v zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy vrátane dohovoru prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd (I. ÚS 22/03).

21. Ustanovenie § 3 zákona č. 514/2003 Z. z. určuje rozsah zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci tak, že štát zodpovedá za škodu spôsobenú a) nezákonným rozhodnutím, b) nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody, c) rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, alebo d) nesprávnym úradným postupom.

22. Podľa § 6 ods. 1 prvej vety zákona č. 514/2003 Z. z. ak tento zákon neustanovuje inak, právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím možno uplatniť iba vtedy, ak právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom.

23. Podľa § 18 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. náhrada škody zahŕňa aj náhradu trov konania, ktoré poškodenému vznikli v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie alebo rozhodnutie o treste, o ochrannom opatrení, alebo rozhodnutie o väzbe, zatknutí a inom pozbavení osobnej slobody, alebo vykonané zadržanie a v konaní, v ktorom

bolo rozhodnutie zrušené alebo trestné stíhanie zastavené, alebo v ktorom bola vec postúpená inému orgánu.

24. Zmyslom a účelom zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci je ustanoviť v súlade s čl. 46 ods. 3 ústavy podmienky, za ktorých vzniká právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom, a to spôsobom, ktorý umožňuje odškodniť všetky prípady, v ktorých bola poškodenému spôsobená škoda takým rozhodnutím orgánu verejnej moci, ktoré bolo neskôr posúdené ako nezákonné. Za predpoklady pre priznania takejto náhrady škody tak už uvádzaný § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. považuje okrem iného vydanie nezákonného rozhodnutia a tiež jeho zrušenie pre nezákonnosť príslušným orgánom. Tieto podmienky sú splnené iba vtedy, ak je vydané rozhodnutie následne zrušené na to príslušným orgánom práve z dôvodu nezákonnosti. Z takéhoto zrušujúceho rozhodnutia potom musí byť dôvod zrušenia skoršieho rozhodnutia (jeho nezákonnosť) zrejmý (II. ÚS 25/2011).

25. Ústavný súd zdôrazňuje, že nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením, je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. účinného od 1. júla 2004 a rovnako aj podľa predtým platného zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom účinného do 30. júna 2004 (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“). Doterajšia súdna judikatúra dôvodila, že zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu zodpovedá, aby každá majetková ujma spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu proti občanovi (fyzickej osobe) bola odčinená, a dospela k záveru, že ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonnosti) začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania. Tieto závery prijaté súdnou judikatúrou v čase platnosti zákona

č. 58/1969 Zb. sú napriek zmene právnej úpravy stále použiteľné [rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 M Cdo 15/2009] a svojou rozhodovacou činnosťou ho v prevažnej miere potvrdzuje aj ústavný súd (napríklad III. ÚS 117/06, I. ÚS 320/2016, I. ÚS 395/2016 a iné)

26. Pre správnu interpretáciu § 6 ods. 1 prvej vety zákona č. 514/2003 Z. z. však nestačí vychádzať len z jeho jazykového znenia a doslovného gramatického výkladu, ale je nevyhnutné uplatniť výklad systematicky a teleologicky. Z hľadiska systematického výkladu možno dospieť k záveru, že aplikácia § 18 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. prichádza do úvahy aj v prípade zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. Z hľadiska teleologického výkladu nemožno lipnúť na formálnom zrušení (zmene) namietaného nezákonného rozhodnutia, ale je potrebné splnenie tejto podmienky vykladať extenzívne. Za správny treba považovať výklad, v zmysle ktorého z hľadiska zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia má zastavenie trestného stíhania (ak k takémuto rozhodnutiu došlo preto, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným) rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť. Právoplatnosťou rozhodnutia o zastavení trestného stíhania sa trestné konanie končí, to znamená, že zanikajú účinky rozhodnutia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia. Zastavenie trestného stíhania znamená, že výsledky trestného (prípravného) konania ukazujú, že nejde o trestný čin, zároveň znamená, že podozrenie zo spáchania trestného činu sa nepotvrdilo a vyšla najavo nezákonnosť rozhodnutia o začatí trestného stíhania (uznesenie najvyššieho súdu z 18. októbra 2010 sp. zn. 4 M Cdo 15/2009 zverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 2/2014).

27. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že právne závery krajského súdu vychádzajúce zo zistenia, že výsledky prípravného konania odôvodňovali záver, že sťažovateľ spáchal skutky, ktoré mu boli v obžalobe kladené za vinu, v dôsledku čoho nebolo možné uznesenie o vznesení obvinenia považovať za nezákonné tak, ako sú tieto formulované v jeho rozsudku, nevychádzajú z už uvedených právnych úvah, ktoré ústavný

súd považuje za ústavno-konformné s obsahom sťažovateľom označených práv a osobitne s čl. 46 ods. 3 ústavy. Ústavný súd zhodne so svojou judikatúrou pripomína, že v materiálnom právnom štáte musí štát niesť objektívnu zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ak nimi zasiahol do základných práv občana. Pre posúdenie nezákonnosti rozhodnutia, resp. postupu orgánu činného v trestnom konaní, nie je rozhodujúce, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie v trestnom konaní potvrdilo. Ústavný súd konštatuje, že ak sa trestné stíhanie konkrétnej osoby skončilo vydaním oslobodzujúceho rozsudku bez ohľadu na dôvod, pre ktorý sa tak stalo (v danom prípade táto situácia nastala z dôvodu, že prokurátor ustúpil od obžaloby podľa § 239 ods. 2 Trestného poriadku), uznesenie, ktorým bolo obvinenému vznesené obvinenie, je potrebné považovať za takýchto okolností vždy za nezákonné a zasahujúce do základných práv jednotlivca. Pokiaľ konajúce súdy dospeli k záveru, že priznanie nároku na náhradu škody sťažovateľovi bolo v rozpore s dobrými mravmi, ústavný súd je nútený konštatovať, že tento ich záver nebol odôvodnený ústavne konformným spôsobom, ktorý by vylučoval akúkoľvek svojvôľu týchto súdov pri prerokovaní danej veci. Preto nemožno považovať rozsudok krajského súdu za ústavne udržateľný.

28. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd v napadnutom rozsudku z 30. mája 2016 aplikoval a interpretoval ustanovenia zákona č. 514/2003 Z. z. a na prípad dopadajúce ustanovenia Občianskeho zákonníka takým spôsobom, že ním zasiahol do základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, na základe čoho ústavný súd pristúpil k vysloveniu ich porušenia tak, ako to je uvedené v bode 1 výrokovej časti tohto nálezu.

29. Keďže krajský súd rozsudkom sp. zn. 6 Co 162/2016 z 30. mája 2016 porušil označené práva sťažovateľa, ústavný súd v nadväznosti na to zrušil napadnutý rozsudok a vec krajskému súdu vrátil na ďalšie konanie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 zákona o ústavnom súde, tak ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto nálezu.

30. Povinnosťou krajského súdu bude odstrániť vytýkané nedostatky a rešpektovať relevantné ústavné princípy, zaujať ústavne konformné stanovisko k podstatným právnym otázkam (obsah pojmu nezákonné rozhodnutie a predpoklady vzniku práva na náhradu škody z neho vyplývajúceho) a vo veci opätovne rozhodnúť, prihliadajúc na obsah a zmysel základných práv a slobôd zaručených ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a slobodách (a osobitne čl. 46 ods. 3 ústavy).

31. Keďže ústavný súd vyslovil porušenie označených práv rozsudkom krajského súdu a tento nadväzne na to zrušil, riadiac sa princípom minimalizácie svojich zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov už nepovažoval za nevyhnutné vyhovieť časti sťažnosti smerujúcej proti rozsudku okresného súdu, pretože sťažovateľovi sa vytvoril procesný priestor pre nové prerokovanie jeho opravného prostriedku pred krajským súdom (m. m. I. ÚS 689/2014, I. ÚS 41/2015). Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd zvyšnej časti sťažnosti nevyhovel, tak ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu).

V.

32. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

33. Sťažovateľ si svojím posledným podaním vo veci uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia spolu s daňou z pridanej hodnoty v sume 537,62 €, a to za tri úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu a vyjadrenie k stanoviskám okresného súdu a krajského súdu).

34. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2016 je 143 € a hodnota režijného paušálu je 8,58 €.

35. Vychádzajúc z § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky ústavný súd zistil, že sťažovateľovi možno priznať odmenu za všetky tri uplatnené úkony právnej služby uskutočnené v roku 2016 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu a vyjadrenie k stanoviskám okresného súdu a krajského súdu) v sume 454,74 € vrátane režijného paušálu (3 x 143 € + 3 x 8,58 €). Keďže právny zástupca predložil ústavnému osvedčenie o tom, že je platiteľom DPH, odmena za poskytnuté právne služby v konaní pred ústavným súdom bola zvýšená o 20 %, čo predstavuje celkovú sumu 545,69 €.

36. Vzhľadom na to, že právny zástupca sťažovateľa si úhradu trov právneho zastúpenia uplatnil iba v sume 537,62 €, ústavný súd, súc viazaný petitom sťažnosti, túto úhradu sťažovateľovi priznal len vo výške uplatneného nároku, a zároveň zaviazal porušovateľa označených práv na zaplatenie úhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľovi v ním uplatnenej sume, tak ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu.

37. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2016